

Ígéreték és istenfélelem

A ma olvasott rész ígéretekről és azok betartásáról szól. A téma nem idegen tőlünk, hiszen a mai napon szavazatainkkal éppen az ígéretre mondunk igent vagy nemet. Lassan mindannyian "ígéret-szakemberekké" lépünk elő: keressük az eligazodást a szembenálló politikai pártok ígéretei között, okoskodunk, magyarázunk, érvelünk és ellenérvelünk, összehasonlítunk, esélyeket latolgatunk, számokat figyelünk. Nagyon kényelmes helyzetben vagyunk, és ez ritkán adatik meg: most nem minket kérnek számon, hanem mi vagyunk azok, akik a bírói székben találják magukat. Ma mi döntünk, szavazatunkkal mi mondjuk el, hogy mi a véleményünk a korábbi ígéret teljesítéséről, valamint az elénk adott ígéret hihetőségéről. Kívülről figyeljük a politikai pártok ígéretözönét, van, aki cinizmussal ("úgysem igaz, amit hallunk..."), van aki dühös indulattal, és van aki naív hiszekenységgel. Mindezekre ráadásul még a soron következő ígénk is az ígéretekről szól.

Bár mindaz, amit olvastunk, igaz a pártok kampányban tett ígéreteire is, most mégis fel kell adnunk kényelmes és biztonságos kívülállásunkat. Az istentisztelet közösségében nem mi vagyunk a bírói székben, hanem az Úr, aki a mi ígéreteinket, megbízhatóságunkat, állhatatosságunkat kéri számon, nem másét. Figyeljük, mit mond a Prédikátor a bolond és a bölcs emberről az ígéret összefüggésében.

I. Ne légy elhamarkodott!

A beszédről, szűkebb értelemben az ígéretekről az Úrral való kapcsolat, az istentisztelet összefüggésében olvasunk. Két dologtól óv bennünket itt az Úr, mind a kettő az elhamarkodottsággal, a felszínességgel függ össze, amely nem áll távol tőlünk, rohanó emberektől.

Az első felszólítás: *"Megfontoltan járj, amikor Isten házába mégy! Többet ér, ha hallgatva járulsz oda, mintha áldozol az ostobák módjára..."* Az első kifejezés szó szerint így hangzik: "örizd lépteidet, amikor az Úr házába mégy. Aki Isten elé járul, annak tudatosan, meggondoltan kell ezt tennie. Ezt egészíti ki az intés második fele: fontosabb az Úrra hallgatni, azaz törvényt megérteni és annak engedelmeskedni, mint engedelmeség nélkül bemutatni az áldozatokat. Isten engedelmesre hív, és nem a kultusz szabályos végzésére; csak az ostoba hiszi, hogy elég Istennek a szép vallásgyakorlás odaszánt élet és szív nélkül.

Milyen megfontolással jövünk istentiszteletre? Azzal a tudatossággal, hogy az ő igéjét akarom hallani és megcselekedni, vagy azzal a homályos érzéssel, hogy ha eljövök, akkor egy kötelezettséget letudtam, és már el is várhatom, hogy ő cserébe megáldja a mindennapi lépéseimet?

Azt mondtam, hogy a mai részben a beszédről, az ígéretekről van szó az istentisztelet összefüggésében. Vegyük észre, hogy eddig sem másról beszélt a Prédikátor. Az Isten szerint való igaz beszéd alapja, hogy először ő szól, és mi meghallgatjuk, szívünkbe zárjuk azt. Enélkül mi elkezdjük mondani a magunként, ömlik belőlünk a sok (ostoba) szó, hiábavaló imádság. Ez vezet bennünket a második felszólításhoz:

"Ne beszélj elhamarkodottan, ne hirtelenkedd el az Isten előtt kimondott szavadat..." Ebben a mondatban párhuzamban találjuk a "száj" és a "szív" szavakat: "Ne légy elhamarkodott száddal, és szíved se siessen, hogy szót ejtsen Isten előtt..." (Szigeti komm. fordítása). Az ember szívében megfogalmazott és szájával kimondott fogadalmakat nem szabad elhamarkodni.

Egy ószövetségi példát szeretnék hozni az elhamarkodott fogadalomtételre. Jefte, a bíra, azt a fogadalmat tette, hogy ha az Úr valóban kezébe adja az ellenséget, bármi jön elé, amikor hazatér, feláldozza azt. Történetesen a leánya jött elé, akit Jefte, teljesen megrendülve és gyászolva, de feláldozott (Bír.11.29kk). (Az Ószövetség tiltja az emberáldozatot!) Ez a történet több mindenre

mutat rá, ami fontos nekünk. Az egyik, hogy a fogadalom olyan ígéret Istennek, aminek beteljesítése ahhoz kötött, hogy Isten megadja a fogadalmat tevő kérését. A másik, hogy Izraelben komolyan vették az Istennek kimondott szót. A harmadik, lehet fogadalmat elhamarkodottan, nem bölcs módon tenni, amit Isten semmiképpen sem kíván (vö. Saul fogadalma, 1Sám. 14.24-52).

A mi szívünkben is születnek ígéretek, fogadalmak Istennek. Ezeket azonban általában csak mi ismerjük, nem mondjuk el másoknak. Gyakran mi is csak nagyon rövid ideig emlékszünk ezekre. Pedig hány és hány ilyen sóhajtás, kevésbé tudatos vagy nagyon is tudatos ígéret fogant meg szívünkben. "Uram, ha ebből a bajból kihozol, másként fogom rendezni a dolgaimat." "Uram, ha ebben a kilátástalan anyagi helyzetben segítesz, soha nem feledkezem meg az adakozásról." "Uram, ha meggyógyítasz, új életet kezdek, sokkal szeretetteljesebb leszek..." "Uram, ha felvesznek, minden nap imádkozni fogok..." "Uram, mától kezdve tartok csendességet" - És végeláthatatlan a sor, kimondott vagy titokban elsóhajtott ígéreteink, fogadalmaink sora.

De vajon nyilván vannak-e ezek tartva? Azt tapasztaljuk, hogy mi nem nagyon sokáig gondolunk velük. Annyi ígéret, annyi szó van, túl könnyűek, súlytalanok. Mindannyian ismerjük a közmondást: A szó elszáll, az írás megmarad. A szó könnyű, felelősséget nem várnak el kimondott dolgok alapján. Még az írás, a szerződés sem jelent sokat a mai világban, hát még a szó. Különösen az a szó, amit egy láthatatlan Istennek címeztünk, különösen, ha még ki sem mondtuk igazán, csak elsóhajtottuk.

Istennel azonban szóban kommunikálunk, sőt, néha csak sóhajtásban (vö. Róm.8.26) és csak a legkritikább esetben írásban (pl. ha naplót ír valaki). De mindkét fél által aláírt szerződést, hogy tényleg súlya legyen annak, amit mondunk, még sohasem láttam. Annyi mindent mondunk és hallgatunk, annyi szó száll minden súly, felelősség, tartalom nélkül, hogy mindaz, amit Istennek mondunk, hasonlóan könnyű, üres, hibavaló: egyszer van, másszor már nyoma sincs.

Talán mégsem áll távol tőlünk: *"Ha fogadalmat teszel Istennek, ne halogasd teljesítését, mert nem telik kedve az ostobákban. Teljesítsd, amit megfogadtál!* Hogyan tekinthet ránk Isten, aki előtt ott van minden, amit - boldog, vagy éppen elkeseredett óráinkban - megígértünk neki, és amit egyszerűen elfelejtettünk? Hogyan láthat minket ő, aki minden ígéretéhez hűséges, minden ígéretét beteljesíti, akinek minden ígérete Jézus Krisztusban lett igenné és ámenné? A bölcsességirodalom ostobának nevezi azt, aki elhamarkodottan beszél, és nem tartja meg. A Biblia máshol hazugnak, bűnösnek nevezi ugyanezt az embert. Hiszen az, aki Istennek tett ígéretét nem tartja meg, Istent veszi semmibe. Nem pusztán a szava könnyű, száll el a levegőbe, a semmibe, hanem Isten is könnyű számára. Nem veszi komolyan, más szóval megveti az Urat (megvet, gyaláz - a héberben a "könnyűnek lenni" igéből, míg a "tisztel" ige a "súlyosnak lenni" kifejezésből származik").

II. Féld Istent!

Az ostoba istentisztelettel (áldozat engedelmesség nélkül) és az elhamarkodott beszéddel szemben a Prédikátor arra hív, hogy "féld Istent!". Láttuk, hogy az elhamarkodott beszéd, a fogadalmak és ígéretek meg nem tartása nem másnak a jele, mint hogy Istent nem vesszük komolyan. Ha azonban úgy tekintünk rá, amilyen ő valójában, ha tisztelettel gondolunk rá, ha féljük őt, bizonyos, hogy megváltozik mindaz, ahogy ígéreteinkre és fogadalmainkra tekintünk. Mindezek akkor lesznek számunkra "súlyos" szavakká, ha átjárja szívünket az istenfélelem. Ha Istennek van "súlya" előttünk.

Isten dicsősége a héber nyelvben Isten "súlya". Isten ragyogó, egészen más, különálló volta. Fel kell ismerünk, nemcsak az agyunkkal, hanem szívünk mélyével: az Úrral nem egy súlycsoportban vagyunk. *"...ne hirtelenkedd el az Isten előtt kimondott szavadat, mert Isten a mennyben van, te pedig a földön, ezért kevés beszédű légy."* Evangéliumi hitünkben azt hangsúlyozzuk, hogy Isten Jézus Krisztusban megbékélt velünk, igaznak nyilvánított minket, gyermekeivé fogadott bennünket. Szabadon fordulhatunk hozzá imádságban, és minden dolgunkba

beavathatjuk, Isten szeretetét, közelségét, hűségét, elérhetőségét hangsúlyozzuk, és fontosnak is találjuk. De mindeközben nem felejtjük el, hogy ő a végtelen, a mindenható, a teremtő Isten, mi pedig porszem, bűnös, véges emberek vagyunk? Nem tévesztjük szem elől, hogy ő mindent felülmúl, és az egyedül irántunk való végtelen szeretetéből, de semmiképpen sem a mi helyzetünkből fakad, hogy partnerként beszél velünk?

Bárcsak ránk nehezedne az ő "súlya", dicsősége, szentsége úgy, hogy betelne szívünk istenfélelemmel! De szívünk annyira meg tud keményedni, hogy könyörögnünk kell azért, hogy ajándékozzon meg az ő félelmével, törje meg bensőnk keménységét, iránta való tiszteletlenségünket. Mit tegyünk, ha tudjuk, nincs bennünk az a tisztelet, az a komolyság, az az odaszánás, amiről tudjuk, hogy szükséges, de ami nem járja át a szívünket? Lássuk meg, hogy ez lelkünk megkérgesedéséből fakad, és kezdjük el könyörögni: ajándékozz meg Uram istenfélelemmel!

Ápoljuk az Úrral való tudatosságot! Ha szavak ezrei hagyják el szánkat és érnek el bennünket naponta, ha java részük könnyű, súlytalan, és ezek közé keveredik amit az Úrnak mondunk, vagy tőle hallanánk, akkor törekedjünk arra, hogy az Úrral való beszédünket kivonjuk a mindennapiból. Legyen a többitől elválasztott helye és ideje a vele való beszédnek! Akár elkezdhethetjük leírni az imádságainkat, gondolatainkat, hogy emlékeztessük magunkat: amit az Úr előtt mondunk, az nem lesz semmivé, ő komolyan veszi azt.

Elhamarkodottan ne tegyünk ígéreteket és fogadalmakat, ez azonban nem azt jelenti, hogy egyáltalán ne tegyünk. Nem valamin felindulva, hirtelen fellelkesedve, hanem helyzetünket bölcsen átgondolva hozhatunk Isten előtt ígéretet, tehetünk neki fogadalmat. Ígérhetjük neki tudatos figyelmünket minden napra, valakinek a segítségét, akivel eddig nem törődünk, valamiről való lemondást, ami kedves volt nekünk - mindezeket akár időszakosan is.

Segítségül hívhatjuk ebben egy testvérünket is. Ha úgy érezzük, hogy nehéz számunkra valóságosan érezni, hogy Istennek számít, amit ígértünk neki, akkor egy testvérünknek elmondva, hogy milyen döntésre jutottunk, könnyebben átélhetjük annak a valóságát, hogy valaki számon kéri a fogadalmunkat. Persze ebben az esetben is tudnunk kell, hogy Istennek tartozunk teljesítésével, és a másik ember csak társ, támasz, segítség ebben.

Összefoglalásul: Mire hív bennünket ma az Úr? Nem arra, hogy (lelki) programba vegyük az ígéreteket, fogadalmakat, és azt gondoljuk, minél több ilyen van az életünkben, annál jobb keresztények vagyunk. Távol legyen! Azonban mindezeket keresztül megvizsgál minket és kérdéseket tesz fel: Tiszteled-e őt? Féled-e őt? Komolyan veszed-e őt? Megfontoltan jársz-e vele útaidon, vagy hasonlóan felelőtlenül fecserészel vele, mint másokkal?

Boldog az az ember, aki szent félelemmel féli az Urat! Ámen!